

VAN ONDERWIJS IN MEIJEL NA 1965

Leerlingen Den Doelhof 1986 (b.g.v. 25-jarig jubileum directeur Ton Winkelmolen).

Onderwijs, daar weten we alles van. Tenslotte bezochten we een bewaar- of kleuterschool, een lagere of basisschool en een voortgezette opleiding voor beroep of verdere studie. De ervaringen op die scholen maken ons tot deskundigen, maar in gesprekken blijkt vaak dat we heel verschillende ervaringen hebben meegenomen. Bij de een zit vooraan nog de pijn van een liniaaltje of bamboestokje dat een meester over hand of broek sloeg, bij de ander klinkt de lach van gezamenlijke deugnietstreken door of van voetballen op het schoolplein, bij de derde overheerst de herinnering aan orde en gedegen kennisoverdracht en een vierde wijst op de grote betrokkenheid van ouders bij het onderwijs.

In Meijel ontwikkelde 'het onderwijs' zich de laatste vijftig jaar zo snel en divers, dat een geschiedenis daarvan om een eigen boek vraagt. Eenvoudig beschrijf ik hierna iets van mijn ervaringen in en met het Meijelse onderwijs met de Brede School als sluitstuk.

Kennismaken

Op een donderdag in juni 1965 stapte ik bij de kerk in Meijel uit de bus. Het café tegenover de kerk oogde leeg, maar ik kreeg er prima koffie en alle gevraagde en ongevraagde informatie over het dorp. Aldus voorbereid ging ik naar het gemeentehuis, waar bestuurders me opwachtten. Daar trof ik Ton Winkelmol, adjunct-directeur van de MULO in Meijel waar ik graag de lessen Nederlands wilde verzorgen. Het kennismakingsgesprek verliep vlot, logisch want in de tijd van schaarste aan leraren had hier verder niemand gesolliciteerd.

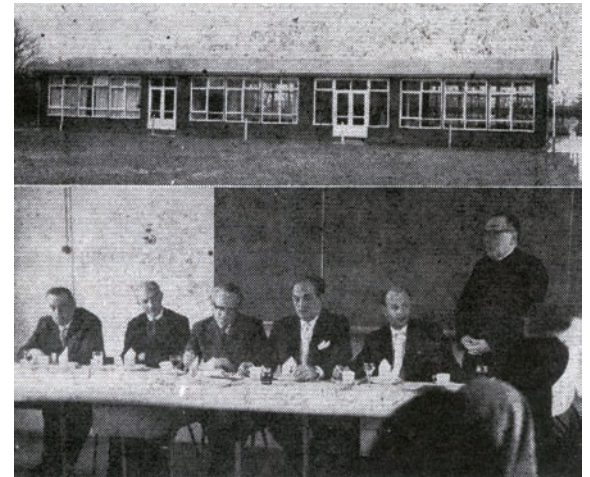
We liepen na afloop door Meijel, waar Ton bij meester Crompvoets de lagere school had doorlopen. In het oude gebouw aan de Schoolstraat vertelde meester Crompvoets hoe hij in 1930 door het kerkbestuur als onderwijzer benoemd was en in 1936 als hoofd der school. Trots wees hij op de kasten in de gangen, vol materialen waarmee je vroeger jonge boeren en in 1965 leerlingen liefde voor en kennis van natuur en landbouw kon bijbrengen. Die oude landbouw cursussen waren nodig geweest in Meijel waar nagenoeg de hele bevolking voorheen leefde van het boerenbedrijf.

Maar gaan kijken in de natuur en op het land zelf vond hij de beste leerschool. De inrichting van het gebouw vond ik raar, maar al snel werd me duidelijk dat het voorgedeelte tot 1947 gemeentehuis was en daarna met de achterliggende lokalen tot een eenheid werd verbouwd.

De hoofdmeester vertelde hoe in Meijel naast de oude school rond 1900 een zusterschool voor meisjes gekomen was. Zijn school, sinds 1930 H. Hartschool, werd de jongensschool. Er kwamen veranderingen aan, want er was in 1964 een Stichting tot bevordering van het Kleuteronderwijs en het Gewoon Lager Onderwijs opgericht. Die stichting nam de lagere scholen van het kerkbestuur over en de beide scholen zouden gemengd gaan worden.

In de school hingen nog van die onvergetelijke schoolplaten van Isings, je zag Willibrord en Karel V zo voor je, terwijl je op de vaste bankjes zat met pennengleufje en inktpotje in het schuine blad en een kantelbare zitplank op gietijzeren onderstukken.

Langs oude café 'Joppe' nam Ton me mee het Kerkveld in. Er werd gebouwd aan een VGLO-school en even verder stonden we voor een frisse kleuterschool met drie lokalen en een speelzaal. 'De Garrepaap' was pas een jaar oud, op het open speelterrein spoot een bronzen vis water in een stenen opvang. Ergens binnendoor liepen we tot bij een afdak tegen een parkje met daarnaast een speelplaats. Daar stonden meisjes, twee aan twee in de rij, doodstil, een juf of een zuster ervoor, zwijgend gingen de rijen volgens vaste orde het grote stenen gebouw in.

Begin van de MULO in 1961.

SG Den Doelhof Mavo-Lavo.

Tegenover die St. Jozefschool leidde een pad ons tussen het kerkhof en een voormalige noodkerk als gymzaal naar de grote weg. Aan de overzijde lag een groot huis met een aanbouw, de oude pastorie met patronaat voor verenigingsactiviteiten. Daarachter zagen we twee speelplaatsen, gescheiden door een rij tot colaflesjes beschadigde coniferen, een volleybalnet voor de jongens, een voor de meisjes. Leerlingen waren er niet, want men had dinsdag- en donderdagmiddag vrij en zaterdag school. En daar stond de MULO-school van Meijel, twee keer drie houten lokalen in de hoek verbonden door een lokaal dat dienst deed als lerarenkamer, administratie en directieruimte. Mijn door die situatie wat getemperde wens om hier te werken werd omgebogen door het enthousiasme van Ton, die een stapel boeken had klaarliggen, keurig bruin gekaft, genoeg voor twee lees- en vier taallessen per klas per week. Er waren vijf klassen, met wat aanvulling van lessen godsdienst en schrijven zou mijn rooster ingevuld worden met 36 lessen van 45 minuten per week. Vier jaar moesten de leerlingen zich met inprentoefeningen en veel huiswerk

SG Den Doelhof Mavo-Lavo.

voorbereiden op het MULO-examen in Venlo.

Veranderingen

Geleidelijk hoorde ik van directeur Crijns het verhaal van de MULO, die in 1961 ontstaan was, nadat ouders uit Meijel en Neerkant voor hun kinderen aangedrongen hadden op voortgezet onderwijs dichtbij. Die ouders hadden de school

samen met gemeente- en kerkbestuur van de grond gekregen, ook voor leerlingen uit omliggende dorpen. Je kon aan hun taal horen waar ze vandaan kwamen.

Buurtgenoot Jo Pauli, die voor 1970 de taken van meester Cromptvoets als hoofd van de H.Hartschool overnam, vertelde me regelmatig over de veranderingen die in Meijel in gang waren. Op de Mortel werden in 1966 vier klassen gebouwd voor zijn school. Daar kwamen in 1971 nog drie lokalen bij. Maar volgens Jo maakte het voorontwerp van de wet op het basisonderwijs in 1970 al duidelijk, dat de gescheiden gebouwen op de Mortel geen ideale onderwijssituatie leverden. Het oude onderwijs waarbij de meester of de juf de leerlingen de stof als het ware inprentte, zou overgaan naar een voortdurende ontwikkeling waarin de leerling veel zelfstandiger oplossingen en informatie moest zoeken. Daarvoor waren gebouwen nodig met minstens een gemeenschapsruimte met documentatiecentrum en middelen om zelf lesstof te kunnen drukken. Er was op de H. Hartschool daarom al snel een stencilmachine aanwezig.

Achteraf kun je veranderingen in Meijel een beetje koppelen aan de veranderingen die rond 1968 wereldwijd in gang waren. De aard van het gezin veranderde, er gingen meer vrouwen werken, het gezag van een meester was niet vanzelfsprekend meer, jongeren wilden meer zelfstandigheid. Ook de leerlingen van de MULO ontwikkelden zich toen naar zelfstandigere jonge mensen en wilden daar uiting aan geven. Een eerste vorm daarvan was 't *Handvegertje*, een blad door de jongeren geschreven en gedrukt op de stencilmachine van de H. Hartschool.

Mavo-Lavo

Ver voordat het genoemde basisonderwijs in 1985 overal werd ingevoerd, kreeg het voortgezet onderwijs in 1968 te maken met een Mammoetwet. We hoorden dat er geen plaats meer zou zijn voor de Meijelse VGLO waar de zusters Alix Vader en Wilhelmina Clabbers hoofd waren. Die VGLO was in 1958 ontstaan door een samenvoeging van de zevende en achtste klas van de meisjesschool met de oude naaischool van de

zusters. Het grote gebouw aan het Kerkveld met leskeuken, naailokaal en theorie ruimten zou leeg komen staan, omdat er maar 73 leerlingen waren. Om dat verlies te voorkomen keken we, eerst wat terughoudend, naar een vorm van samenwerking. Onverwacht snel ontstond Scholengemeenschap Den Doelhof Mavo-Lavo.

Om alle leerlingen dezelfde basis en doorstromingskansen te geven kwam er een brugklas met boeken die ontwikkeld waren op het Peellandcollege in Deurne. Het rijtjes van buiten leren werd gaandeweg vervangen door werken met inzicht en het aantal eindexamenvakken werd van meer dan tien teruggebracht naar zes, alle afgerond in het examen op school. Het was een overgang die wel aangekondigd was, maar die door leerkrachten en leerlingen met moeite werd opgepikt.

De kinderen naar school

Onze kinderen gingen vanaf 1967 naar kleuterschool 'De Garrepaap' van zuster Joanni Libregts en zuster Silasca Blauwegeers. Maar zelfs de jongste was juist te oud om gebruik te kunnen maken van de peuterspeelzaal, die in januari 1973 in gemeenschapshuis 't Klooster van start ging. Steeds meer getrouwde vrouwen namen deel aan het arbeidsproces en zij zochten voor hun peuters tijdens een paar morgens per week een verantwoorde oppas. In 1972 hadden vrijwilligers met eenvoudige middelen op de eerste verdieping van het gemeenschapshuis een opvang gerealiseerd. Een zandbak, een poppenkast, wat tafeltjes en stoeltjes, een keukentje, een paar bedjes en veel gekregen speelgoed maakten van een breedte in de gang en een oud leslokaal Peuterspeelzaal Calimero. Zo'n onbekende voorziening was in Meijel in het begin een prachtonderwerp voor afkeurende roddel. 'Dat moeders die niet eens werkten of die 's avonds achter de bar stonden hun kinderen naar de peuterspeelzaal brachten. Schande, een moeder diende thuis te zijn voor haar kinderen.' Die peuterspeelzaal groeide na 1980 echter in twee lokalen van de voormalige meisjesschool uit tot *Peuterspeelzaal Ut Debberke* en ging op 1 januari 2009 over naar de Stichting Kinderopvang Meijel.

Veilig kon onze kroost naar de nabije kleuterschool

van zuster Joanni, de enige in Meijel. Naast de zusters werkten er verscheidene kleuterleidsters. Er waren zoveel kinderen dat ook gebruik gemaakt moest worden van het stenen gebouw uit 1927 nabij de St. Jozefschool en van twee noodlokalen. Thuis werd verteld over het spelen in de poppenhoek, over het leren aan de telramen met grote kralen, over het spelen buiten of in het speellokaal en over samen op het muurtje zitten. Volop bewegingsruimte en een stukje voorbereiding voor de 'grote school'. Die 'grote school' was van zuster Gratia en werd nog steeds aangeduid als 'meisjesschool'. Het klassikale onderwijs waarbij de leerkracht voor de klas uitlegt, was evenals elders ook aan deze school in de jaren zeventig nog heel gewoon. De leerlingen twee aan twee in bankjes. Geleidelijk waren de kinderen thuis anders bezig. Zelfstandig werken kreeg immers echter steeds meer aandacht, bijvoorbeeld door leerlingen een zelfgemaakte spreekbeurt te laten houden, nee, nog geen werkstukken. Maar lezen, rekenen, geschiedenis, vreemde woorden, aardrijkskunde, staartdelingen en de onmisbare 'tafeltjes' leerde je samen in de

De Brede School in Meijel met kinderopvang.

klas. En voor veel meisjes van toen behoren de handwerklessen bij zuster Ancilla op zolder tot de mooiste herinneringen. Zij vertellen nu ook nog over de zusters enerzijds en de juffrouwen en meesters anderzijds, want een zuster was in hun ogen geen gewone leerkracht. Dat beeld werd

versterkt door de eerste herinneringen aan seksuele voorlichting op school, niet verzorgd door zusters, maar door meesters. Binnen de school werd de voorbereiding op de eerste heilige communie als een gewoon onderdeel beschouwd, bedoeld voor alle leerlingen. Een klasgenootje dat daaraan niet deelnam werd door de anderen 'raar' gevonden. Niet alleen de kerk, ook andere instellingen werkten nog via de school. Wie zou het vandaag nog gewoon vinden, dat iemand van de bank wekelijks een 'kwartje' kwam ophalen om op het spaarbankboekje te zetten? Maar toen waren woorden als ADHD, dyslexie, rugzakkinderen of sleutelkinderen nog ongebruikte begrippen en werd er in de gymzaal gesport in uniformpjes of extra les gegeven in het kamertje van zuster Gratia.

Peuterspeelzaal Ut Debberke in 2007.

Bouwen voor en aan onderwijs

Na 1977 veranderde het onderwijs in Meijel van buiten en van binnen. Het aantal leerlingen van scholengemeenschap Mavo-Lavo groeide na 1970 naar meer dan 300 leerlingen. Sjouwend door Meijel gebruikten we alle beschikbare lokalen en gebouwen, de noodlokalen uit 1961, de VGLO-

school, te kleine ruimtes in gemeenschapshuis 't Kloster en in de oude pastorie. Noodvoorzieningen konden de onwenselijke situatie niet oplossen, zodat er feest gevierd werd toen de Minister van Onderwijs in 1977 definitief toestemming gaf voor de bouw van een nieuwe school. In september 1978 konden we met ongeveer 350 leerlingen gebruik gaan maken van zestien theorie- en vaklokalen, aula, gymzaal en veel bijruimten die nodig waren in het moderne voortgezet onderwijs. Directie, dekaan, leerkrachten en leerlingen kregen een school waarvoor ze zelf de wensen hadden ingediend en die op 5 februari 1979 officieel geopend werd minister-president Mr. A.A.M. van Agt vanwege zijn familieband met Meijel. Daar kon het voortgezet onderwijs in Meijel mee vooruit, ook bij de nieuwe ontwikkelingen als informatica, techniek en basisvorming. In het landelijke en provinciale fusiegeweld ging de school vanwege te weinig leerlingen in 1995 ten onder en volgde een fusie met het Bouwens van der Boijecollege. Na 2628 leerlingen vanaf 1961 kwam het gebouw op 1 augustus 1997 leeg te staan.

Aen den Mortel en Sint Jozef

Op de Mortel werden de zeven eerder gebouwde lokalen in 1978 uitgebreid naar een volwaardige basisschool, die op 4 mei 1979 officieel geopend werd onder de naam 'Aen den Mortel'. Uit gesprekken was ons duidelijk hoe de visie van de school gericht was op een optimale uitwerking van wat in het 'basisonderwijs' gevraagd werd met integratie van kleuter- en lager onderwijs, met aandacht voor handwerken, met zelfstandig werken door leerlingen, een doorlopend leerproces van kinderen tussen vier en twaalf jaar. Er moesten twee gelijkwaardige basisscholen in Meijel komen: *Aen den Mortel* en *Sint Jozef*. Daarvoor moest jaren gewerkt worden naar de realisatie van een schoolhart met uitgebreid documentatiecentrum om zelfstandig informatie te kunnen zoeken voor spreekbeurt, werkstuk of als ondersteuning van de lesstof. Samen zette men er op de Mortel vanaf 1973 zelfs een oud-papieractie voor op. Voor twee gelijkwaardige scholen moest het Meijelse kleuteronderwijs gedeeld gaan worden, zodat Corrie Scheepers binnen de nieuwe school leiding

kon gaan geven aan het kleuteronderwijs. Alles werd in 1978 gerealiseerd.

De Sint Jozefschool zagen we in 1980 verhuizen naar de voormalige VGLO en de kleuterschool aan het Kerkveld, aan elkaar gebouwd door een stuk van het Pastpaedje te verleggen. Deze basisschool werd op 16 oktober 1980 geopend, nadat burgemeester Kirkels de sleutel uit een krentenbol had gepeuterd. Zuster Gratia, hoofd der school vanaf 1966, gaf er tot 1985 leiding aan het vernieuwende onderwijs. Zij werd opgevolgd door de eerste niet religieuze directeur van de 'zusterschool' Henk Boumans, die in 1998 de leiding op zich nam van Basisschool Den Doelhof.

Ontwikkeling na 1990

We waren in Meijel de peuterspeelzaal voor twee- tot vierjarigen gewoon gaan vinden, toen er vanaf 1991 steeds meer landelijke stimuleringsregelingen kwamen voor opvang van alle kinderen jonger dan vier jaar. Mannen en vrouwen moesten immers gelijke kansen krijgen in het arbeidsproces. Dat zou in Meijel wel niet zo'n vaart lopen, want oma's en opa's vingen hun kleinkinderen graag op. Toen Iduna Verstappen-Thijssen echter met een duidelijk en betaalbaar plan kwam voor kinderopvang in Meijel, besloot het gemeentebestuur steun te verlenen. In 1995 ging kinderdagverblijf 'Bambi' van start in twee leegstaande lokalen van scholengemeenschap Den Doelhof. Er bleek grote behoefte aan deze voorziening en ook kinderen tot twaalf jaar werden opgevangen.

Terwijl we de kinderopvang van start zagen gaan maakten we kennis met een Werkgroep Huisvesting Basisonderwijs en het Accommodatiebeleidsplan van de gemeente. Niet zonder slag of stoot, maar de verschillende ontwikkelingen kwamen in 1996 bij elkaar. De twee basisscholen fuseerden, terwijl de gemeente Meijel het terrein en de gebouwen van Den Doelhof kocht. In de aangepaste lokalen werd in 1998 Basisschool Den Doelhof ondergebracht, waarna de Kinderopvang en de Peuterspeelzaal in 1999 gebruik konden gaan maken van erbij

gebouwde ruimten. Op het terrein van de oude MULO zagen we ze samengroeien, Basisschool en Kinderopvang, Jeugdgezondheidszorg (Groene Kruis en GGD), Verloskundigen Praktijk, Oefentherapie en Kinderfysiotherapie om vanaf 2003 samen de Brede School Meijel te vormen.

En wandelend door die school zie ik ook kleinkinderen genieten van de speelsheid waarmee het 'klassikaal' onderwijs in groepen en het zelfstandig werken samengaan. Het gemakkelijk gebruik van computers in de open ruimten en moderne middelen in de lokalen valt direct op. Maar het wordt me ook steeds meer duidelijk hoe, voor de beste kansen op ontwikkeling voor alle Meijelse jongeren, bewust gewerkt wordt vanuit een visie met te bereiken doelstellingen en met heldere verslagen.

Henk Willems

Uit de Brede School (tafeltjes leren met computer).

Bronnen

- Feestkrant mei 1979 (Aen den Mortel)
- Feestkrant 1999 (Basisschool Den Doelhof)
- *70 jaar voortgezet onderwijs in Helden en Meijel* (2000, Bouwens van der Boijecollege)
- Met dank aan Jan Daems, Corrie Scheepers, Iduna Verstappen en Yolanda Willems.